

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 225.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365513584/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

manns liv. *Nøvelles* er da også den af hans kortprosasamlinger, der er mest præget af den idylliserende biedermeierholdning.

Men idyllen blev brudt. Inden Ingemann udgav sin næste samling fortællinger, blev han involveret i den eneste litterære fejde, han i sit liv deltog i. Chr. Molbechs beske kritik af *Valdemar Seier*, 1826, og *Erik Menveds Barndom*, 1828, vakte Ingemanns gamle bitterhed over den ubarmhertige behandling, han i tidens løb var blevet udsat for af den litterære kritik, og for at befri sig for denne lammende følelse skrev han det lange eventyr *Huldre-Gøerne*, 1831, hvor han fik gennemhægt alt det i samtidens kulturliv, han følte sig i opposition til. Først og fremmest drejer det sig om det hovmod, der vil måle alt med forstandens alen – også det umålelige, nemlig åndens udtryk i religion og poesi. Eventyret afløste en foruget kritik af Ingemanns hele livssyn, som han måtte besvare. Længe afholdt fejden ham dog ikke fra anden litterær virksomhed; foruden et par digtsamlinger udfærdigede han de sidste historiske romaner, og kortprosaen vendte han tilbage til med *Varaben, Den levende Døde, Corsicaneren. Tre Fortællinger*, 1835. Den lille samling betegner et højdepunkt blandt forfatterens fortællinger om ekstreme psykologiske tilstande, men reaktionerne på udgivelsen opmuntrede ham ikke til at fortsætte inden for denne genre.

De nærmest følgende år fuldførte Ingemann en række arbejder, der groft sagt repræsenterer to modsatte tendenser. På den ene side står noget af det lysteste, han har skrevet (bl.a. *Holger Danske*, 1837, og *Morgen- og Aftensange*, 1837-38), på den anden nogle overvejende dystre fremstillinger af de onde kræfters magt (*Renegaten*, 1838, og *Salomons Ring*, 1839). Værker som *Sjemebilledernes Symbolik* fra 1840 og den lange fortælling *Kunuk og Naja eller Grønlanderne*, 1842, må ses som digterens forsøg på at slippe væk fra en virkelighed, han følte sig fremmed i. Fra hans breve ved vi, at han i disse år ofte følte sig mismodig, både over samtidens materialisme og Heibergkredsens dominerende rolle i litteraturen – og over sin egen afsondrethed i det kvælende idylliske Sora. Men i samme periode finder han dog også trøstende tidens tegn: en folkelig og religiøs vækkelse kan så småt spores, og poetiske røster som Grundtvig, Hauch og H.C. Andersen hæver sig endnu for at forsvare de romantiske værdier, der efter Ingemanns inderste overbevisning har fremtiden – og evigheden – for

sig. Og Serotilværelsen giver dog mulighed for at fordybe sig i det væsentlige i tilværelsen.

Med denne sidste mulighed fik det dog en brat ende for Ingemann: fra 1843 til 1849 måtte han påtage sig en tyngende arbejdsbyrde som leder af akademiet. Sammen med udgivelsen af de samlede værker var den nær ved at hundre hans digteriske arbejde i 1840'erne. Det blev dog til en række »Kakkeløvnskrogs-Historier«, som han kalder dem i foreordningen, udgivet som *Nye Eventyr og Fortællinger* i 1847. Samlingen gennemspiller kendte Ingemannske temaer, men til dels med krassere effekter og i kortere form end tidligere set. Enkelte steder kan der anes en vis distance til i hvert fald den overdrevne romantik, en distance, der kommer tydeligere frem i den sidste samling fortællinger, Ingemann selv udgav, *Fire nye Fortællinger*, 1850. Mellem de to værker ligger en bevæget tid, med regentskifte, forfatningskamp og krig. Ingemann sympatiserede ikke med kampen for indførelsen af demokrati og virker nærmest skræmt over den oprørte stemning i martsdagene i 1848, hvilket han giver udtryk for i det lange eventyr *De fire Rubiner*, 1849. Derimod folte han sig i samklang med den nationale begejstring i forbindelse med treårskrigen 1848-50. Ganske vist fandt han det overmodigt ikke at tolke krigens gang kristeligt, som udtryk for Guds styrelse, men fædrelandsfølelsen under krigen så han som en genopvækkelse af den folkeånd, han havde besunget i sine nationalhistoriske værker og i *Holger Danske*. I *Fire nye Fortællinger* har han i en lang historie givet følelserne over for hertugen af Augustenborg, en af de slesvig-holstenske oprørsledere, frit løb. Det andet element i stemningen under treårskrigen kommer frem i den sidste fortælling i samlingen, Christen Bloks Ungdomsreiset, en overstadigt munter skildring af det danske provinsliv, af omfang en mindre roman. Derudover rummer samlingen eksempler på Ingemanns interesse for psykologiske ekstremer og hans fascination af det østerlandske miljø, som han ikke tidligere havde behandlet i den korte form. Foruden *Fire nye Fortællinger* udgav Ingemann i 1850 *Den stumme Frøken* (med genrebetegnelsen »Fortælling«, men på over 200 sider). Dette værk er en samtidskildring, ligesom hans sidste store prosaværk *Landsbyhomene*, 1853.

Det sidste tiår af sit liv skrev Ingemann overvejende religiøse digte; dog vendte han i 1856 med *Caldæbler* tilbage til en af de foretrukne genrer i ungdomsdigtningen: eventyrdigter. Det bruges nu til en